

**UCHWAŁA NR XXI/154/16
RADY MIEJSKIEJ W MOŃKACH**

z dnia 13 czerwca 2016 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2018

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt, 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 446) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 575), uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018 stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Moniek.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Edward Stanisław Klepacki

Załącznik do Uchwały Nr XXI/154/16
Rady Miejskiej w Mońkach
z dnia 13 czerwca 2016 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2016 - 2018

Mońki 2016

I. Wstęp

Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem wychowawczym zapewniającym prawidłowy rozwój wszystkich jej członków, w szczególności dzieci. Obowiązkiem gminy jest dbanie o dobro swoich mieszkańców, a co za tym idzie wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych i niepotrafiących samodzielnie rozwiązać swoich sytuacji kryzysowych. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny, bo to w dezintegracji rodziny tkwi źródło sieroctwa społecznego. Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny, wymienić należy: niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, karalność sądową, przejawy psychopatii, maltretowanie oraz znęcanie się nad dzieckiem. Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą.

Skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta we współpracy ze środowiskiem lokalnym, w tym sąsiedzkim, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, Kościołem i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości.

Prowadzenie profilaktycznych działań wspierających dziecko w rodzinie jest formą najbardziej optymalną i skuteczną. Natomiast praca z rodziną biologiczną, w przypadku, gdy zaistniała konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny wskazane są zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Program będzie miał, zatem charakter zróżnicowany, zarówno profilaktyczny jak i interwencyjny, w zależności od celów i poszczególnych zadań prowadzących do ich realizacji.

II. Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 575),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jednolity z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 487),
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r. poz. 224 z późn. zm.).

III. Diagnoza społeczna

Z danych demograficznych za 2015r. wynika, że w mieście Mońki zamieszkuje 10004 osoby, a w Gminie Mońki 5027 osób, ogółem 15031, w tym dzieci do lat 18 pozostających na utrzymaniu – 2638.

Na podstawie sprawozdań opracowanych przez MOPS oraz informacji uzyskanych od pracowników socjalnych wynika, że w latach 2013 – 2015 liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczych maleje. Wpłynęły na to następujące czynniki: przewyciężenie trudności przy wsparciu instytucji, zmiana miejsca zamieszkania oraz brak współpracy ze strony rodzin. Są to rodziny, które wymagają wsparcia w znacznie szerszym wymiarze aniżeli pomoc oferowana w ramach pracy socjalnej (tabela nr 1).

Tabela nr 1. Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych

Rok	Liczba rodzin	W tym na wsi	Liczba rodzin, którym przydzielono asystenta	Liczba rodzin pod opieką asystenta	Liczba rodzin z którą asystent zakończył współpracę
2013	129	55	12	12	0
2014	113	37	5	17	4
2015	109	33	3	16	3

Źródło: dane własne MOPS w Mońkach

Dane dotyczące liczby dzieci z Gminy Mońki umieszczonych w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej z podziałem na typy rodzin i placówek, uzyskano z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach. Z analizy poniższej tabeli wynika, że w 2013 roku trafiło do pieczy zastępczej spokrewnionej (babcia, dziadek, rodzeństwo) 19-oro dzieci, w tym 4-oro do rodziny zastępczej niezawodowej (ciocia, wujek), do rodziny biologicznej powróciło 1 dziecko, natomiast do placówki typu interwencyjnego - 3-oje, w 2014 roku umieszczono 18-oro dzieci w rodzinie zastępczej spokrewnionej, do rodziny zastępczej niezawodowej 4-oro, typu interwencyjnego 2-oje. Natomiast w 2015 roku 18-oro dzieci trafiło do rodziny zastępczej spokrewnionej, w tym 4-oro do rodziny zastępczej niezawodowej, 2-oje powróciło do rodziny biologicznej. (tabela nr. 2)

Tabela nr 2. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2013-2015

Instytucjonalna piecza zastępcza (placówki opiekuńczo-wychowawcze)							
Liczba dzieci							
Rok	rodziny zastępcze spokrewnione (babcia dziadek ,rodzeństwo)	rodziny zastępcze niezawodowe (ciocia, wujek)	rodziny zastępcze zawodowe	rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	rodziny dom dziecka	dzieci, które powróciły do rodziny: biologicznej	typu interwencyjnego
2013	19	4	-	-	-	1	3
2014	18	4	-	-	-	-	2
2015	18	4	-	-	-	2	2

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

IV. Cele programu

Cel główny:

Misją niniejszego programu jest zapewnienie rodzinom i ich dzieciom na terenie Miasta i Gminy Mońki wielowymiarowego i zintegrowanego systemu wsparcia, szczególnie w sytuacjach kryzysu i obliczu trudności życiowych. Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe:

1. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.
2. Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom w rodzinach zagrożonych.
3. Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.

1. Cel: **Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.**

Zadania:

- ✓ Szczegółowe i wieloaspektowe rozpoznanie sytuacji rodziny przez pracownika socjalnego.
- ✓ Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne dla rodziców w tym poradnia psychologiczno-pedagogiczna oraz kontakt z pedagogiem szkolnym oraz wychowawcą.
- ✓ Opracowywanie i wdrażanie projektów i programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin i dzieci.
- ✓ Kierowanie osób uzależnionych na leczenie, również za pośrednictwem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- ✓ Włączenie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy w Rodzinie w rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie.
- ✓ Kształtowanie u rodziców właściwych postaw wychowawczych zgodnych z normami i wartościami społecznymi.
- ✓ Udzielanie rodzinom pomocy finansowej i rzeczowej
- ✓ Udzielenie rodzinom pomocy w zdobyciu nowych kwalifikacji zawodowych oraz w znalezieniu pracy.
- ✓ Przydzielenie rodzinom mającym trudności wychowawcze, rodzinom dzieci opuszczających młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii, schronisko dla nieletnich lub zakład karny asystenta rodziny.

- ✓ Opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną przez asystenta rodziny we współpracy z rodziną i pracownikiem socjalnym.
- ✓ Udział asystenta rodziny w szkoleniach.
- ✓ Udział pracowników socjalnych w szkoleniach dotyczących pracy z rodziną.
- ✓ Nawiązanie współpracy z krewnymi, pod warunkiem, że sami są wolni od patologii.

2. Cel: Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom w rodzinach zagrożonych.

Zadania:

- ✓ Zapewnienie pomocy usługowej dla rodzin z dziećmi, w tym opiekuńczych i specjalistycznych.
- ✓ Kierowanie dzieci na zajęcia do placówek wsparcia dziennego.
- ✓ Kierowanie rodziców z dziećmi do psychologa lub pedagoga.
- ✓ Kierowanie dzieci na kolonie i obozy realizujące programy przeciwdziałania uzależnieniom i elementy socjoterapii.
- ✓ Objęcie rodzin przeżywających trudności pomocą rodzin wspierających.
- ✓ Kierowanie rodzin wspierających na szkolenia.
- ✓ Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.
- ✓ Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny przeżywającej trudności.
- ✓ Możliwe jest utworzenie świetlicy socjoterapeutycznej- lub z elementami socjoterapii

3. Cel: Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.

Zadania:

- ✓ Przydzielenie rodzinom asystenta rodziny.
- ✓ Współpraca asystenta rodziny lub pracownika socjalnego z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej w przygotowaniu planu pomocy dziecku przebywającemu w pieczy zastępczej.
- ✓ Utrzymywanie osobistych kontaktów rodziców z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów.
- ✓ Udzielenie pomocy rodzicom biologicznym w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej.
- ✓ Opracowanie przez asystenta rodziny we współpracy z rodziną biologiczną i koordynatorem pieczy zastępczej planu pracy, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.

- ✓ Udział asystenta rodziny w okresowej ocenie sytuacji dziecka, której dokonuje organizator pieczy zastępczej.
- ✓ Wsparcie finansowe i rzeczowe rodzin dostosowane do bieżących potrzeb, w tym na dojazd do dzieci, przebywających w pieczy zastępczej.
- ✓ Pomoc rodzinom w prawidłowym prowadzeniu gospodarstwa domowego.
- ✓ Organizowanie treningów rodzicielskich.
- ✓ Angażowanie rodziców do ponoszenia współodpowiedzialności za sprawy dziecka (wybór szkoły, zawodu, doping do nauki, do poprawy zachowania).

Do realizacji założonych celów będą prowadziły działania, których wybór zostanie poprzedzony szczegółową analizą sytuacji danej rodziny. Podstawowym narzędziem służącym do diagnozy jest wywiad środowiskowy przeprowadzony przez pracownika socjalnego. Pełna i efektywna realizacja celów założonych w programie będzie możliwa dzięki kompleksowemu spojrzeniu na rodzinę przeżywającą trudności oraz podjęciu systemowych rozwiązań przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Priorytetem naszych działań jest uznanie podmiotowości dziecka oraz jego prawa do wychowania w rodzinie lub jak najszybszego powrotu do rodziny.

V. Harmonogram działań programowych

Tabela nr 3. Harmonogram działań programowych

Cele szczegółowe	Zadania	Osoba/zespół/partnerzy/ odpowiedzialni za realizację
Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców	Szczegółowe i wieloaspektowe rozpoznanie sytuacji rodziny przeżywającej trudności	pracownik socjalny
	Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne dla rodziców	psycholog, radca prawny, specjalista terapii uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pracownik socjalny
	Opracowywanie i wdrażanie projektów i programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin i dzieci	MOPS

Kierowanie osób uzależnionych na leczenie, również za pośrednictwem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	pracownik socjalny, Gminnej Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sąd Rejonowy, MOPS - Poradnie Leczenia Uzależnień
Włączenie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Rozwiązywania Przemocy w Rodzinie w rozwiązanie problemu przemocy w rodzinie	pracownik socjalny, zespół interdyscyplinarny, Policja
Kształtowanie u rodziców właściwych postaw wychowawczych zgodnych z normami i wartościami społecznymi	pracownik socjalny, asystent rodziny
Udzielanie rodzinom pomocy finansowej i rzeczowej (w formie żywności, odzieży)	pracownik socjalny, MOPS, osoby prywatne, organizacje pozarządowe
Udzielenie rodzinom pomocy w zdobyciu nowych kwalifikacji zawodowych oraz w znalezieniu pracy	pracownik socjalny, MOPS, PUP, pracodawcy
Przydzielenie rodzinom asystenta rodziny, których dzieci opuszczają młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii, schronisko dla nieletnich lub zakład poprawczy	pracownik socjalny, Sąd Rodzinny i Nieletnich
Opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną przez asystenta we współpracy z rodziną i pracownikiem socjalnym	asystent rodziny, pracownik socjalny
Udział asystenta rodziny w szkoleniach	Dyrektor MOPS
Udział pracowników socjalnych w szkoleniach dotyczących pracy z rodziną	Dyrektor MOPS
Nawiązanie współpracy z krewnymi, pod warunkiem, że sami są wolni od patologii	pracownik socjalny, krewni

Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom w rodzinach zagrożonych	Zapewnienie pomocy usługowej dla rodzin z dziećmi, w tym opiekuńczych i specjalistycznych	pracownik socjalny, MOPS
	Kierowanie dzieci na zajęcia do placówek wsparcia dziennego oraz punktów wsparcia rodziny i dzieci	światlica, MOPS
	Kierowanie rodziców z dziećmi do psychologa lub pedagoga	Powiatowy Zespół Poradni Pedagogiczno-Psychologicznych, pedagogzy szkolni, MOPS, Poradnia Rodzinna
	Kierowanie dzieci na kolonie i obozy realizujące programy przeciwdziałania uzależnieniom	Kuratorium Oświaty, PCPR, pracownik socjalny, szkoła, MOPS, GKRPA
	Objęcie rodzin przeżywających trudności pomocą rodzin wspierających	MOPS, rodziny wspierające
	Kierowanie rodzin wspierających na szkolenia	MOPS, organizator szkolenia, PCPR
	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	Gmina Mońki, Starostwo Powiatowe- PCPR
	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny przeżywającej trudności	pracownik socjalny, asystent rodziny, kurator, pedagog szkolny, wychowawca
Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych	Utrzymywanie osobistych kontaktów rodziców z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów	rodziny biologiczne, opiekunowie pieczy zastępczej, pracownicy socjalni, asystent rodziny, kurator, psycholog
	Przydzielenie rodzinom asystenta rodziny	pracownik socjalny, asystent rodziny, Sąd Rodzinny i Nieletnich
	Współpraca asystenta rodziny lub pracownika socjalnego z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej w przygotowaniu planu pomocy dziecku	asystent rodziny, pracownik socjalny, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej

przebywającemu w pieczy zastępczej	
Udzielenie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej	pracownicy socjalni, PUP, pracodawcy
Opracowanie we współpracy z rodziną biologiczną planu pracy, który jest zbieżny z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej	asystent rodziny, rodzina wspierająca pracownicy socjalni, opiekunowie pieczy zastępczej, rodzice biologiczni
Udział asystenta rodziny w okresowej ocenie sytuacji dziecka, której dokonuje organizator pieczy zastępczej	asystent rodziny, organizator pieczy zastępczej
Wsparcie finansowe rodzin dostosowane do bieżących potrzeb, w tym na dojazd do dzieci	pracownicy socjalni, MOPS
Pomoc rodzinom w prawidłowym prowadzeniu gospodarstwa domowego	pracownicy socjalni, asystent rodziny, krewni, rodzina
Angażowanie rodziców do ponoszenia współodpowiedzialności za sprawy dziecka (wybór szkoły, zawodu, doping do nauki, do poprawy zachowania)	pedagog szkolny, psycholog, wychowawca dziecka w szkole, pracownicy socjalni, opiekunowie w pieczy zastępczej

VI. Czas realizacji programu

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny została zaplanowana na lata 2016-2018. Jest on dokumentem otwartym, może podlegać okresowej weryfikacji, modyfikacji i uzupełnieniu.

VIII. Ewaluacja programu

Ewaluację programu będzie prowadził Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mońkach na podstawie analizy i interpretacji zgromadzonych danych od asystenta rodziny, pracowników socjalnych, opiekunów pieczy zastępczej, członków rodzin, środowiska sąsiedzkiego, pracowników instytucjonalnych form pomocy rodzinie oraz innych źródeł. Dane zostaną pozyskane poprzez bezpośrednią rozmowę, obserwację lub telefoniczny kontakt, a także za pośrednictwem dostępnych instrumentów do pozyskiwania informacji.

Wskaźniki osiągnięcia poszczególnych celów szczegółowych:

- liczba osób uzależnionych, skierowanych na leczenie
- liczba osób uczestniczących w terapii dla sprawców i ofiar przemocy
- liczba rodzin, którym przydzielono asystenta rodziny
- liczba dzieci objętych terapią psychologiczną – pedagogiczną
- liczba dzieci uczestniczących w zajęciach organizowanych przez placówki wsparcia dziennego, jeśli powstanie taka placówka w gminie Mońki
- liczba dzieci, którym zapewniono udział w zajęciach edukacyjnych, w tym z elementami przeciwdziałania uzależnieniom, połączonych z wypoczynkiem
- liczba rodzin, które otrzymały wsparcie finansowe
- liczba dzieci, którym opłacono wyżywienie w przedszkolu lub obiady w szkole
- liczba dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej

Uzyskane dane pozwolą na ocenę wartości programu oraz pomogą w dalszym planowaniu, realizacji i rozwoju jego działań. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń.

IX. Realizatorzy i partnerzy programu:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mońkach.
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mońkach.
3. Poradnia leczenia uzależnień w Mońkach.
4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach.

5. Komenda Powiatowa Policji w Mońkach.
6. Powiatowy Zespół Poradni Pedagogiczno- Psychologicznych w Mońkach.
7. Placówki Oświatowe.
8. Sąd Rejonowy.
9. Kuratorzy.
10. Powiatowy Urząd Pracy w Mońkach.
11. Placówki Służby Zdrowia.
12. Inne organizacje pozarządowe.
13. Kościół, związki wyznaniowe.

XI. Sposób kontroli realizacji programu

Instytucją odpowiedzialną za Gminny Program Wspierania Rodziny jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mońkach, który do 31 marca każdego roku składa Burmistrzowi sprawozdanie z realizacji zadań objętych programem oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.